

Aldona Zawalkiewicz

Sprawozdanie z II Forum Informatyki w Instytucjach Kultury - Informacje i Technologie w Instytucjach Kultury.

11 października 2012 roku odbyło się zorganizowane przez Centrum Promocji Informatyki II Forum Informatyki w Instytucjach Kultury zatytułowane „Informacje i Technologie w Instytucjach Kultury”.

Obrady prowadzili: Pani prof. dr hab. Dorota Folga-Januszewska – prezydent Polskiego Komitetu Narodowego ICOM/UNESCO oraz Pan dr Henryk Hollender, dyrektor Biblioteki Głównej Uczelni Łazarskiego.

Spotkanie miało dać odpowiedzi na postawione przez organizatorów pytania:

Jak powinniśmy działać planując digitalizację dziedzictwa kulturowego, jaki rodzaj informacji powinien towarzyszyć temu procesowi? Jakie możliwości i jakie zagrożenia dają nowe, szybko rozwijające się technologie?

Jako pierwsza głos zabrała Profesor Dorota Folga-Januszewska. Jej wystąpienie zatytułowane „Dematerializacja instytucji kultury. Oryginał czy wtórnik – przyszłość kolekcji muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych. Czas na refleksję” - stanowiło wprowadzenie do dyskusji.

Czy może istnieć cyfrowy duch kolekcji? Od postawienia tego pytania rozpoczęło się krótkie wystąpienie Pani profesor, mające na celu wprowadzenie w temat obrad. Rozwijając swoją wypowiedź referentka zajęła się omówieniem pojęcia wirtualności między innymi w odniesieniu do kolekcji i zbiorów muzealnych. Podkreśliła, że „proces cyfryzacji zasobów kultury, którego motywem była na ogół chęć dokumentowania zbiorów, zaowocował nie tyle „dodaniem” do zbiorów wizualnej i opisowej informacji, ale raczej zainicjował proces tworzenia drugiej strefy wirtualnych instytucji”.

Jako druga zabrała głos Agata Bratek reprezentująca MKiDN, Departament Mecenatu Państwa, Wydział Cyfryzacji Zasobów i Animacji Kultury.

Jej wystąpienie w dużej mierze miało charakter informacyjny. Przekazała uczestnikom informacje o dwóch zasadniczych programach służących finansowaniu i digitalizacji dziedzictwa narodowego.

Pierwszy z nich to Program Wieloletni Kultura+ (priorytet Digitalizacja) z budżetem 120 mln złotych. Celem programu jest umożliwienie (za pomocą Internetu) dostępu do cyfrowych zasobów dziedzictwa kulturowego, szczególnie osobom z terenów wiejskich i małych miast.

Program „Dziedzictwo cyfrowe” (budżet 3 mln złotych) – ma pozwolić na digitalizację zasobów organizacji pozarządowych oraz zasobów kościołów i związków wyznaniowych. Celem programu jest wspieranie przedsięwzięć zwiększających dostęp do zasobów dziedzictwa kulturowego i naukowego, a także ich ochrona w formie cyfrowej.

Referentka omówiła rodzaje zdigitalizowanych zbiorów i metadane jakimi powinny być one opisywane.

Na koniec wymieniła instytucje, którym minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powierzył funkcje Centrów Kompetencji. Są to: Biblioteka Narodowa (digitalizuje obiekty biblioteczne); Narodowe Archiwum Cyfrowe (materiały archiwalne), Narodowy Instytut Audiowizualny (materiały audiowizualne) oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa (zabytki i muzealia).

Kolejne wystąpienie przedstawione przez Julię Marię Koszewską nosiło tytuł „Otwarta Zachęta. Czy kulturę współczesną można otworzyć?”.

Referentka przedstawiła założenia programu Otwarta Zachęta, którego celem jest stworzenie i realizacja polityki otwartości galerii. Polityka ta wpisuje się w statutową misję instytucji i służy upowszechnianiu sztuki współczesnej. Częścią programu jest uruchomienie portalu Otwarta Zachęta. Portal ma prezentować zbiory galerii, dzieła z różnych kolekcji, ma dokumentować wystawy, prezentować filmy towarzyszące wystawom. Ma również służyć szeroko pojętej edukacji poprzez zamieszczanie materiałów edukacyjnych (konspektów i scenariuszy), kolekcji, tekstów i artykułów.

„Dzięki rozbudowanym funkcjom przeszukiwania jest to wygodne narzędzie do przeglądania zbiorów online, odnajdywania informacji o artystach, ich dziełach i wystawach w Zachęcie.”

Treści publikowane poprzez portal kierowane są do osób zainteresowanych współczesną sztuką, a w szczególności do nauczycieli, studentów i uczniów.

Następnie miała miejsce dyskusja panelowa w trakcie której podnoszono między innymi zagadnienia dotyczące zmiennej jakości i wartości informacji o obiektach muzealnych i archiwalnych oraz relacji pomiędzy obiektem i informacją o nim.

Kolejne wystąpienie zaprezentowane przez dr inż. Jacka Gajkiewicza, prezesa firmy MOL było prezentacją narzędzia „Arena – portal biblioteczny 2.0”. Prelegent zaprezentował zebrany opis produktu i jego przeznaczenie, omówił cel wdrożenia narzędzia w bibliotece. Zaprezentował sposoby zarządzania witryną internetową biblioteki oraz możliwość integracji wszystkich usług bibliotecznych w jednym miejscu. Scharakteryzował możliwości wyszukiwacze Axiell Areny oraz przedstawił architekturę całego systemu.

Kolejne wystąpienie zatytułowane „Odtwarzanie dawnych obiektów kultury na podstawie zachowanych danych i źródeł archiwalnych” przedstawiła pani dr Daria Rzepiela, właścicielka firmy projektowej ATUTA. W interesujący sposób zaprezentowała projekt (dane i źródła) rekonstrukcji pałacu w Dobrej na Opolszczyźnie, a także rekonstrukcji kościoła świętej Jadwigi w Ziemięcicach. Zwróciła uwagę zebranych na fakt, że przedstawiona szczegółowo koncepcja wi-rewitalizacji stanowi pomost między człowiekiem współczesnym a historyczną przestrzenią poliwalentną. Pozwala zachować tożsamość obiektu i uzupełnić go o sferę wirtualną. Wi-rewitalizacja to szansa dla uratowania od postępującej dewastacji zabytków niemających obecnie funkcji użytkowej. „Wi-rewitalizacja zabytku może się opierać na inicjatywie oddolnej i aktywizacji lokalnej społeczności wokół obiektu historycznego oraz przyczyniać się do rozwoju ekonomicznego poprzez np. nietypową turystykę pomiędzy analogicznymi obiektami”.

Jako ostatni wystąpił dr Henryk Hollender z wykładem „Przyszłość tradycyjnego tekstu w nauce i kulturze”. Na początek zwrócił uwagę na różnicę pomiędzy „tekstem” a „treścią”, tekst jest „opakowaniem” treści, a treść jest „tym, o co chodzi” (w tym stwierdzeniu było nawiązanie do interfejsu oprogramowania dLibra, gdzie pokaż treść=pokaż tekst). Autor wykładu w dalszej części swojego wystąpienia skupił się na miejscach, w których użytkownik będzie szukał tekstu oraz na roli opracowującego tekst i zaopatrującego go w punkty dostępu dla użytkownika. Postawił pytanie: Czy można inaczej kierować obiegiem tekstów niż poprzez nadawanie im metadanych lub znajdowanie w nich oczekiwanych fraz? Zwrócił uwagę zebranych na fakt, że poza dokumentami tekstowymi należy zająć się również problemem grupowania i wyszukiwania obrazów lub elementów obrazu w tekście. Czy zawsze musi to być wyszukiwanie poprzez słowo? Na koniec swojego wystąpienia postawił pytanie: *„Może trzeba na nowo zdefiniować tekst, w każdym razie naukowy, i szukać jego*

charakterystyki w oderwaniu od dokumentu, na jakim go znajdujemy i z jakim go nawykowo utożsamiamy?”.

W dyskusji panelowej na zakończenie spotkania profesor Dorota Folga-Januszewska i doktor Henryk Hollender odnieśli się do digitalizacji obiektów ginących i wartości oraz kryteriów w cyfryzacji.

Wszystkie przedstawione wystąpienia i prezentacje dowiodły, że cyfryzacja obecnie to nie tylko technologiczny proces dokumentowania, to również proces transformacji bytu materialnego w wirtualny.

Licznie zgromadzeni uczestnicy spotkania, żywa reakcja sali na prezentowane treści oraz duże skupienie świadczące o uważnym słuchaniu dowodzą, że konferencja spełniła oczekiwania słuchaczy.